

WIADOMOŚCI LOKALNE

egzemplarz bezpłatny
ISSN 1234-9739

FOT. MARIUSZ BEMBENEK

Park Łokietka - s. 4

Pamiętamy o gen. Maczku - s. 5

Krowoderski spacer przyrodniczy - s. 6

Stulecie urodzin W. J. Hasa - s. 11

Słowo od Redaktora Naczelnego

Witam Państwa na łamach „Wiadomości Lokalnych” po dość długiej przerwie. Od wydania ostatniego numeru minęło pięć miesięcy. Po tak długiej nieobecności jesteśmy Państwu winni omówienie uchwał podjętych przez Radę Dzielnicy V Krowodrza od końca grudnia ubiegłego roku.

Korzystając z okazji, w imieniu całej Rady zapraszam wszystkich Państwa na tradycyjny, XVII już Piknik Krowoderski w Młodzieżowym Domu Kultury „Dom Harcerza” przy ul. Reymonta 19. Nasze dzielnicowe święto, tym razem pod znakiem nauki, odbędzie się w pierwszą sobotę czerwca. Szczegółowe informacje na temat tej imprezy znajdzie Państwo na ostatniej stronie tego numeru „Wiadomości Lokalnych”.

Już wkrótce wyczekiwane przez wielu z utęsknieniem wakacje. Jednak dla niektórych rodziców oznaczają one poważne zmartwienie. Od pewnego czasu w Krakowie rodzice i opiekunowie zmagają się z problemem zapewnienia opieki dzieciom w wieku przedszkolnym w okresie wakacyjnym. Wiele samorządowych przedszkoli zostaje zamkniętych na całe dwa miesiące z powodu remontów. Jak poinformował mnie Dariusz Domajewski – zastępca dyrektora Wydziału Edukacji i Projektów Edukacyjnych Urzędu Miasta Krakowa, pracownicy tego wydziału przeprowadzili w 2024 r. 26 przeglądów bieżących, dotyczących wykorzystania miejsc przedszkolnych w okresie wakacji. Analizy wskazują, że w okresie

wakacyjnym do przedszkoli samorządowych uczęszcza około 65% zgłoszonych wcześniej dzieci. Zdaniem Wydziału Edukacji i Projektów Edukacyjnych UMK oznacza to, że oferta miasta jest w tym zakresie wystarczająca. Nie ma natomiast możliwości w pełni efektywnego wykorzystania posiadanych miejsc w obowiązującym porządku prawnym, zwłaszcza przy nierównomiernym rozwoju budownictwa mieszkaniowego w Krakowie.

Wydział wystosował pisma do dyrektorów samorządowych przedszkoli oraz zespołów szkolno-przedszkolnych, w których zasugerowane im zostało podjęcie zintegrowanych działań informacyjnych wśród rodziców zainteresowanych opieką przedszkolną w okresie wakacyjnym. Ważna jest kwestia efektywnej współpracy z rodzicami, dzięki której wszystkim dzieciom zostanie zapewniony optymalny dostęp do przedszkoli. Jednocześnie dyrektorzy zostali poproszeni o zwrócenie szczególnej uwagi na sytuację dzieci, których przedszkola zostaną zamknięte na dwa miesiące oraz informowanie rodziców o możliwości zapisywania dzieci na okres wakacyjny w systemie tygodniowym.

Ponadto przesłano pismo do Barbary Nowackiej – Ministra Edukacji z propozycjami rozwiązań na poziomie administracji centralnej i samorządowej, mających realny wpływ na uporządkowanie aktualnej sytuacji przedszkoli w wakacje.

Maciej Żmuda

Przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy V Krowodrza

Z prac Rady Dzielnicy

XIV sesja

Podczas XIV sesji, która odbyła się 19 grudnia 2024 r., radni podjęli pięć uchwał.

I. Zaopiniowano pozytywnie:

- Utworzenie ośrodka rehabilitacji dla dzikich zwierząt w lokalu przy ul. Kazimierza Wielkiego 71 w Krakowie (Uchwała nr XIV/82/2024).

II. Przyjęto:

- Rezygnację p. Joanny Wendorff z funkcji Wiceprzewodniczącej Komisji Ochrony Zieleni Rady Dzielnicy V Krowodrza (Uchwała nr XIV/83/2024).
- Uchwałę w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącej Komisji Ochrony Zieleni Rady Dzielnicy V Krowodrza – wybrano p. Magdalenę Roszczyńską (Uchwała Nr XIV/84/2024).

III. Wnioskowano:

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o likwidację punktu ładowania samochodów elektrycznych z chodnika ul. Mazowieckiej, przed budynkiem 26A, aby nie zmniejszać ogólnodostępnej liczby miejsc parkingowych w celu wyznaczenia stanowisk do ładowania pojazdów oraz nie zwężać szerokości chod-

nika (Uchwała nr XIV/85/2024). Rada Dzielnicy postuluje, aby punkty ładowania pojazdów były lokalizowane w znacznym oddaleniu od budynków mieszkalnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpożarowego i spokoju mieszkańców. Biorąc pod uwagę powyższe Rada stoi na stanowisku, że każdorazowe usytuowanie stacji ładowania należy konsultować z mieszkańcami np. poprzez zaopiniowanie w Radzie Dzielnicy. Uchwałę podjęto z uwagi na wnioski mieszkańców.

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o nieudostępnianie w sposób odpłatny czy inny zastrzeżonych miejsc parkingowych podmiotom gospodarczym na terenie dzielnicy w ilości większej niż jedno miejsce na podmiot bez wydania wcześniejszej opinii Rady Dzielnicy V Krowodrza (Uchwała nr XIV/86/2024).

XV sesja

Podczas XV sesji, która odbyła się 16 stycznia 2025 r., radni podjęli jedną uchwałę.

Przyjęto:

- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2025 (Uchwała Nr XV/87/2025).

XVI sesja

Podczas XVI sesji, która odbyła się 20 lutego 2025 r., radni podjęli pięć uchwał.

I. Przyjęto:

- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2025 (Uchwała Nr XVI/88/2025).
- Uchwałę w sprawie przystąpienia do XII edycji Budżetu Obywatelskiego w roku 2025 (Uchwała Nr XVI/89/2025). Środki finansowe wskazane do rozdysponowania w ramach XII edycji Budżetu Obywatelskiego w 2025 r. określone zostały w ogłoszeniu Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 21 stycznia 2025 r. i dla Dzielnicy V Krowodrza wynoszą 1 910 481,37 zł.

II. Wnioskowano:

- O ustanowienie pomnikiem przyrody drzewo gatunek topola szara w Parku Młynówka Królewska o obwodzie pnia 470 cm (Uchwała Nr XVI/90/2025). Drzewo o wybitnych walorach przyrodniczych oraz społecznych spełnia kryteria uznania go za pomnik przyrody i objęcia ochroną określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody. Ponadto obecnie na terenie Dzielnicy V Krowodrza istnieje jedynie 15 pomników przyrody, w tym ani jedna topola szara.
- O ustanowienie pomnikiem przyrody dwa drzewa gatunek klon srebrzysty w Parku Młynówka Królewska o obwodach pnia 530 oraz 590 cm (Uchwała Nr XVI/91/2025). Drzewa spełniają kryteria uznania ich za pomniki przyrody i objęcia ochroną określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska

z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody. Ponadto obecnie na terenie Dzielnicy V Krowodrza istnieje jedynie 15 pomników przyrody, w tym ani jeden klon srebrzysty.

III. Zaopiniowano negatywnie:

- Lokalizację ogólnodostępnego punktu ładowania pojazdów elektrycznych przy ul. Józefitów 19A w Krakowie (Uchwała Nr XVI/92/2025). Negatywna opinia spowodowana jest faktem, że stanowisko punktu ładowania pojazdów elektrycznych likwiduje ogólnodostępność miejsc postojowych, a także lokowanie ładowarek może doprowadzić do blackoutów w dzielnicy, a także w całym mieście. Ponadto lokalizowanie punktów ładowania obniża bezpieczeństwo pożarowe.

XVII sesja

Podczas XVII sesji, która odbyła się 27 marca 2025 r., radni podjęli cztery uchwały.

I. Przyjęto:

- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2025 (Uchwała Nr XVII/93/2025).
- Rozdysponowanie dodatkowych środków wydzielonych do dyspozycji Rady Dzielnicy V Krowodrza na rok 2025 zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały (Uchwała Nr XVII/94/2025).

II. Wnioskowano:

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o zapewnienia opieki instytucjonalnej w miesiącach lipiec–sierpień 2025 r. dzieciom uczęszczającym do przedszkoli samorządowych na terenie Dzielnicy V Krowodrza (Uchwała Nr XVII/95/2025). Od kilku lat w Krakowie rodzice i opiekunowie zmagają się z problemem w zakresie zapewnienia opieki dzieciom w wieku przedszkolnym w okresie wakacyjnym. Pomimo powtarzających się corocznie problemów oraz zgłoszeń do Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa problem nie został rozwiązany, a w obecnym roku jeszcze przybrał na sile. W tym roku w Krakowie wiele przedszkoli samorządowych zostanie zamkniętych na całe dwa miesiące w okresie wakacyjnym z powodu remontu. W Dzielnicy V Krowodrza sytuacja jest wyjątkowo trudna, z sześciu przedszkoli samorządowych przez okres lipca i sierpnia nieczynne będzie aż pięć placówek, a dyżur wakacyjny będzie pełniło tylko jedno przedszkole.

Przedszkola potrzebują remontów, a nauczyciele muszą kiedyś korzystać z urlopu. Jednakże decyzje w tym zakresie powinny być racjonalne i uwzględniać aktualne potrzeby rodziców. W przypadku braku miejsc dla dzieci powinny być uruchamiane dodatkowe oddziały przedszkolne na terenie szkół czy wprowadzany system dopłat do przedszkoli prywatnych. Rodzice nie mogą być pozostawieni w tym temacie sami sobie, tym bardziej, że wielokrotnie władze miasta podkreślały wagę, jaka powinna być przywiązywana do polityki prorodzinnej, zwłaszcza w dobie problemów demograficznych. Jednocześnie należy rozważyć zasadność wprowadzenia opłat „z góry” za wakacyjne dyżury w przedszkolach samorządowych, aby optymalnie wykorzystać liczbę dostępnych miejsc.

Topola szara w Parku Młynówka Królewska, fot. Mariusz Bembenek

III. Zaopiniowano negatywnie:

- Projekt koncepcji obsługi komunikacyjnej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie ul. Siemaszki i ul. Doktora Twardego (Uchwała Nr XVII/96/2025). Rada Dzielnicy V Krowodrza wnioskuje o zaprojektowanie rozwiązania poprawiającego płynność ruchu (np. ronda) w obszarze dojazdu z ulic Prądnickiej i Doktora Twardego do planowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie ul. Siemaszki i ul. Doktora Twardego, uwzględniającego możliwość dalszej rozbudowy wielorodzinnej w okolicy i ewentualnej budowy łącznicy kolejowej w tym obszarze. Dodatkowo Rada Dzielnicy V zwraca uwagę na wnikliwe sprawdzenie planowanej powierzchni biologicznie czynnej na obszarze projektowanej inwestycji.

XVIII sesja

Podczas XVIII sesji, która odbyła się 16 kwietnia 2025 r., radni podjęli trzy uchwały.

I. Przyjęto:

- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2025 (Uchwała Nr XVIII/97/2025).
- Roczne sprawozdanie z bieżącej działalności Zarządu Dzielnicy V Krowodrza oraz poziomu rozdysponowania środków przeznaczonych na realizację zadań Dzielnicy za rok 2024 (Uchwała Nr XVIII/99/2025).

II. Zaopiniowano pozytywnie:

- Projekt w ramach Inicjatywy Lokalnej: „Piknik Rodzinny w Szkole Podstawowej z Oddziałami Sportowymi nr 5 im. Polskich Olimpijczyków w Krakowie” (Uchwała nr XVIII/98/2025). Uchwałę podjęto w odpowiedzi na wniosek przedstawicielki Rady Rodziców Szkoły Podstawowej z Oddziałami Sportowymi nr 5 wraz z załączonym opisem projektu.

Oprac. Maciej Żmuda

Wkrótce otwarcie parku przy ul. Łokietka

Pomiędzy ulicami Łokietka, Składową i Obozną trwają prace przy urządzeniu nowego parku. Teren stanowi pozostałość po dawnych obiektach zaplecza Twierdzy Kraków. Niegdyś znajdowały się tu torowiska, magazyny wąskotorowej kolejki polowej oraz bocznicą kolei normalnotorowej od strony ul. Składowej. Później mieściła się tam m.in. baza dla zakładów budownictwa i ogródki działkowe. W 2019 r. Gmina Kraków wykupiła ten zaniedbany teren, przeznaczając go na ogólnodostępny park.

Konsultowany z mieszkańcami projekt zakłada niewielką ingerencję w istniejącą dotychczas, dziką i naturalną zielen. Na powierzchni ok. 1,7 ha powstaje rekreacyjna przestrzeń z alejkami, miejscami wypoczynku i elementami nawiązującymi do historii tego terenu. W miejscu dawnych torowisk pojawiły się szyny kolejowe jako akcent dekoracyjny. Ucieszy to z pewnością licznych w naszym mieście miłośników historii kolei żelaznych.

Ścieżki w parku poprowadzone zostały po istniejących przepiechach, pomiędzy nimi pozostaną dzikie enklawy zieleni. Zachowano charakterystyczną dla tego miejsca kamienną drogę

wjazdową, prowadzącą od zachodniej granicy terenu (wejście od ul. Łokietka). W północnej części parku, bliżej ul. Składowej, zaplanowano strefy relaksu z leżakami i hamakami, plac zabaw z drewnianą kolejką, linę do akrobacji, ścieżkę sprawnościową i huśtawki oraz siłownię plenerową – część z tych elementów została już zamontowana. Działa także ogrodzony wybieg dla psów. Przewidziano również nowe nasadzenia drzew i krzewów, które pełnić będą funkcję izolacyjną od otaczających park ulic. Nie zabraknie nowego oświetlenia oraz toalety.

W minionych latach w ramach zadań z Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa wykonywane były prace porządkowe, inwentaryzacja zieleni, usuwanie zbędnych elementów betonowych, czyszczenie ze śmieci oraz gruzu. W ramach bieżącego utrzymania terenu dokonywano również nowych nasadzeń. Ostatecznie, dzięki staraniom m.in. Rady Dzielnicy V Zwierzyńiec oraz radnego miejskiego Grzegorza Stawowego, już wkrótce będziemy mogli cieszyć się nowym, w pełni urządzonym parkiem. Prace mają zakończyć się w drugiej połowie roku.

Tekst i zdjęcia: Piotr Korbiel

Przedstawiciele klas mundurowych z XXV Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego podczas uroczystości w parku im. Henryka Jordana

Kwiaty składa zastępca przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy V Krowodrza Marcin Grega i dyrektor MDK „Dom Harcerza” Aleksandra Grodecka

133. rocznica urodzin gen. Maczka

Na terenie naszej dzielnicy, w parku im. Henryka Jordana 31 marca 2025 r. miały miejsce uroczystości upamiętniające 133. rocznicę urodzin gen. broni Stanisława Maczka.

To już krowoderska tradycja, iż co roku, w dniu urodzin tego wybitnego żołnierza i dowódcy spotykamy się przy Jego popiersiu umiejscowionym przy głównej alei parku. Organizacja obchodów jest zasługą społeczności VII Liceum Ogólnokształcącego im. Zofii Nałkowskiej przy ul. Skarbińskiego 5 w Krakowie.

Hołd temu wybitnemu dowódcy oddała m.in. delegacja dzielnicy Krowodrza – Aleksandra Grodecka, dyrektor Młodzieżowego Domu Kultury „Dom Harcerza” oraz Marcin Grega, Zastępca Przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy V Krowodrza. Obecni byli także: dr Maciej Korcuć – naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Krakowie, ppłk Jan Witkowski z dowództwa 2 Korpusu Polskiego, Kazimierz Cholewa z Towarzystwa Parku im. dra Henryka Jordana – fundator popiersia, dyrekcja i uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego im. Zofii Nałkowskiej oraz przedstawiciele klas mundurowych z XXV Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego. Stowarzyszenie Rodzin 1 Polskiej Dywizji Pancernej reprezentowali prezes Joanna Wielgat, Stanisław Dziuba z wnukiem Stanisławem oraz Tomasz Kostka. Ceremonię uświetnił występ chóru VII LO.

Dziękujemy Dyrektorowi VII LO Wojciechowi Zagórnemu i jego zastępcy Robertowi Wilkowi, kadry pedagogicznej z historykiem panem Grzegorzem Tobołą oraz młodzieży tej szkoły za stałą opiekę nad pomnikiem gen. Maczka.

Generał broni Stanisław Maczek (1892–1994) podczas I wojny światowej walczył na froncie rosyjskim w Karpatach i froncie włoskim w Alpach. Po kapitulacji państw centralnych 11 listopada 1918 r. przedostał się do Krosna, gdzie wstąpił do odrodzonego Wojska Polskiego. Uczestniczył w walkach o Lwów oraz w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. W kampanii wrześniowej 1939 r. dowodził pierwszą wielką zmotoryzowaną jednostką Wojska Polskiego – 10. Brygadą Kawalerii. Następnie w walkach we Francji w 1940 r. – 10. Brygadą Kawalerii Pancernej, od lutego 1942 r. – 1. Dywizją Pancerną, która uczestniczyła w końcowych działaniach operacji „Overlord”, a po zwycięskiej bitwie pod

Falaise w wyzwolaniu Belgii i Holandii. Po wojnie dzielił los żołnierzy polskich na uchodźstwie, zmarł w wieku 102 lat w Edynburgu. Spoczywa na cmentarzu żołnierzy polskich w Bredzie.

Marcin Grega

Zastępca Przewodniczącego Rady Dzielnicy V Krowodrza
fot. Mariusz Bembenek

Ćwiczenia z uważności w parku Krakowskim, czyli spacer przyrodniczy z Michałem Książkiem

Spacerowanie po mieście utożsamiamy zazwyczaj ze zwiedzaniem zabytków, włóczęństwem po ciekawych uliczkach i zaułkach, zaglądaniem do kawiarnianych ogródków. Czy można miasto spostrzegać inaczej? Czy miasto, poza budynkami, ludźmi i atmosferą, obejmuje coś jeszcze? Czy może być siedliskiem – niekiedy nawet dzikiej – przyrody? Czy tak jest, mogliśmy przekonać się 25 kwietnia br. podczas spaceru po parku Krakowskim z Michałem Książkiem, realizowanego w ramach zadań Komisji ds. Lokalnego Dziedzictwa i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Rady Dzielnicy V Krowodrza.

Nasz przewodnik jest przyrodoznawcą, a także poetą i pisarzem. Jego ostatnia książka pt. *Atlas dziur i szczelin* zadedykowana jest tym wszystkim, którzy szukają przyrody w mieście. Okazuje się, że nie jest nas tak mało. Mimo zimna i zacinającego deszczu zebrało się w piątkowe późne popołudnie kilkanaście osób gotowych na spotkanie z przyrodą parku Krakowskiego. Park jest zielenią urządzoną, ucywilizowaną, ale nas interesowało buzujące wiosną dzikie życie. W kwietniu drzewa i krzewy porastają już młode liście i kwiaty, a ptaki mają sezon lęgowy. Park jest piękny i rozbrzmiewa ptasim śpiewem. Piękne są także ostańce drzew, obumarłe pnie, stanowiące dom i „stołówkę” owadów. Z perspektywy człowieka mogą wydawać się nieestetycznym zaburzeniem, z perspektywy całej przyrody stanowią istotny jej składnik, drugie życie, ważne dla mikroorganizmów i grzybów, podtrzymujących obieg materii. Tytułowe „dziury i szczeliny” to rozszczelnienia w substancji miasta, jakby „kieszenie”, w których kiełkuje i mości się to, co żyje. Spacerując przekonaliśmy się, że nawet betonowe i wyasfaltowane metropolie zawierają enklawy zieleni, a miasto może przy sprzyjających warunkach być przestrzenią dogodną dla zwierząt. Krowodrza, jeśli uważnie się jej przyglądać, kryje w sobie mnóstwo roślinnego i zwierzęcego życia. Kluczem jest właśnie uważność.

Cierpimy na deficyt uwagi, pędzimy zaangażowani swoimi sprawami, często z nosem w smartfonie. Wystarczy zwolnić, zatrzymać się na moment, by zobaczyć, jak para kwiczołów wychowuje potomstwo. Wysoko, w gałęziach jesionu uwiła gniazdo i co rusz podlatuje z pokarmem. Rodzice wykonują dziennie nawet osiemset lotów furazowych. Śledząc kierunek lotu możemy zorientować się, gdzie ukryte przed srokami i ludzkim wzrokiem są młode. Nasz przewodnik doskonale słyszy ptaki i umie je wypatrzeć, nam zajęło to więcej czasu i skorzystaliśmy z przyniesionej przez niego lunety. Rzeczywiście, jest! A czemu ten ptak tak potrząsa ogonem i pokrzykuje? Mimo zakończenia godów, nadal jest zaaferowany i podniecony. Miłość ptasia jest szybka, jak wyjaśnia nam przewodnik, po angielsku ma to nawet swoją

Michał Książek, fot. Mariusz Bembenek

nazwę: *cloacal kiss*, trwa króciutko jak kilkusekundowy pocałunek. Naprawdę ważny jest ten czas później, czas wzrostu. Ptaki wiosną żywią się wyciąganymi z gleby bezkręgowcami, a więc piątkowa dżdżysta pogoda wyjątkowo sprzyja kwiczołom (dżdżownicom wszakże mniej). Para jest niespokojna, podlatuje do gniazda, przysiadła na gałęziach. Zmieniamy kąt spojrzenia i widzimy, że w oknie kamienicy pojawił się kot, to właśnie jego – choć jest za daleko i zbyt wysoko – obawiają się rodzice. Przewodnik wyjaśnia nam skomplikowane zależności w świecie przyrody, a zwłaszcza to, że stanowi ona system naczyń połączonych, w którym poszczególne elementy wpływają wzajemnie na siebie.

Spacer przyrodniczy po parku Krakowskim prowadzony przez Michała Książkę jest lekcją uważności i cierpliwości, stanowi okazję do obserwacji,

zauważenia tego, co przeważnie nam umyka i czego nie dostrzegamy. Skłania także do zmiany przyzwyczajeń, do rezygnacji na chwilę z naszej ludzkiej perspektywy i wczucia się w przyrodę.

Słyszymy charakterystyczny odgłos i cytujemy z sagi o wiedźminie Sapkowskiego: „zięba dzwoni na deszcz”. Od naszego przewodnika dowiadujemy się, że mikroobserwacji przyrodniczych jest u tego pisarza nadspodziewanie wiele. To chyba w ogóle umiejętność snujących narracje – wcielić się na chwilę w nie swoją postać, stać się na moment kimś innym, empatyzować.

Nam, ludziom spacer w zimnym deszczu coś odebrał, na przykład możliwość podglądania owadów. Ale całej przyrodzie coś dał – zasilili miasto życiodajną wodą. Obieg wody w metropoliach staje się coraz większą troską. Pomyślmy o Młynówce – rzece, której nie ma! Miasta się nagrzewają i wysychają, co zagraża ludzkim i nie ludzkim jego mieszkańcom. Cierpimy od

W parku Krakowskim, fot. Mariusz Bembenek

gorąca, a rośliny obumierają, wskutek czego zmniejsza się zasób pokarmu dla fauny. Dorodne topole, które wyrosły wiele lat temu (zmierzylśmy jedną, pod którą staliśmy, ma 350 cm obwodu, a i tak nie jest największą w parku) pod własnym ciężarem nabywają u nasady zmarszczki przypominające cellulit. Wiązy mają w części odziomkowej mocarne przypory, zakotwiczone w gruncie. Nie wszystkie drzewa mają dzisiaj to szczęście, by stabilnie trzymać się ziemi. Dawniej powalał je wiatr lub uderzenie pioruna – być może taką historię ma stary okaz klonu zwyczajnego w parku Krakowskim? O to wspaniałe drzewo służby miejskie troszczą się, zapewniając mu podparcie. Oglądamy jego korzenie, które przekształciły się już lata temu w części pochyłego niemal poziomo pnia, który wyłobiła spływająca woda. Klon stabilizuje się dzięki równoważącym przechył konarom. Drzewo żyje! Porusza się wyciągając gałęzie ku światłu, a w części podziemnej wypuszczając penetrujące głębę korzenie. Pod warunkiem, że nie jest ona zbita, wyschnięta i zabetonowana. Strefa korzeni, ryzosfera, jest – dosłownie i w przenośni – fundamentalna dla życia drzew. Bezśnieżne zimy, które od kilku lat zdarzają się w Polsce, powodują trwały ubytek wody z ekosystemu. Drzewa nie mają z czego czerpać. Dlatego cieszymy się deszczem, stojąc w szpalerze zamierających od suszy jesionów pośrodku rozległej błotnistej i życiodajnej kałuży, w jaką zmieniła się ziemia pod naszymi stopami. Ten równy szpaler, obecnie pośrodku zieleńca, jest prawdopodobnie śladem jakiegoś dawniejszego założenia parkowego, świadkiem historii. Gdyby chcieć uratować te drzewa, trzeba je z końcem zimy na-

wadniać, wylewając pod obrys ich korony równowartość wody, jaka wypłynęłaby z topniejącego śniegu. Korzenie, które u nasady wyglądają jak grube ramiona, u zakończeń są cieniutkie jak włos. Ich powierzchnię, a co za tym idzie zdolność do pobierania wody, zwiększają porastające je grzyby mikoryzowe. Jeśli gleba jest jałowa, pozbawiona obumierających szczątków tworzących humus, bakterie i grzyby nie chcą jej zasiedlać. Czy można temu zaradzić? Jak zdradza nam nasz przewodnik, istnieją proste metody poprawy warunków bytowych drzew i jako mieszkańcy dzielnicy na pewno będziemy o ich stosowanie zabiegać. Przetrawanie dużych drzew jest ważne, zwłaszcza w środowisku miejskim, ponieważ stanowią naturalne klimatyzatory, schładzając klimat i poprawiając nam wszystkim warunki życia.

Spacer trwał 1,5 godziny, a my przemieściliśmy się raptem o 187 metrów. Przypominał nieco „paradoks strzały” starożytnego filozofa Zenona z Elei: strzała wystrzelona z łuku zanim doleci do celu musi pokonać połowę drogi, a wcześniej połowę połowy, połowę połowy połowy... itd. W każdym z tych punktów znajduje się – i my znajdowaliśmy się – na moment w spoczynku. Dzięki temu mieliśmy czas, aby dokładnie przyjrzeć się nawet najmniejszemu – dostrzegalnym gołym okiem – drobinom życia. „Byliśmy jak dzieci” – mówi mi po spacerze Michał Książek. Chętnie się z tym zgadzam. Byliśmy jak dzieci, którym bliżej jest do ziemi i które z dziecięcą ufnością i ciekawością obserwują świat.

Magdalena Roszczynalska

WOJENNE TAJEMNICE KROWODRZY

spacer historyczny
i zwiedzanie schronu
przeciwlotniczego
z 1944 r.

prowadzenie MARIUSZ BEMBENEK
pasjonat historii Krakowa,
radny Dzielnicy V Krowodrza

18 maja, godz. 11.00
zbiórka pod Muzeum Krakowa,
ul. Pomorska 2

organizatorzy
RADA DZIELNICY V KROWODRZA
MAŁOPOLSKIE STOWARZYSZENIE
MIŁOŚNIKÓW HISTORII -RAWELIN-
MUZEUM KRAKOWA
ODDZIAŁ ULICA POMORSKA

wstęp
wolny

Ocalić od zapomnienia

Szkoły Podstawowe Dzielnicy V Krowodrza

**Jeden z poetów
napisał piękny wiersz,
rozpoczynając go słowami:
Szkoło! Szkoło!
Gdy Cię wspominam,
Tęsknota w serce się wgryza,
Oczy mam pełne łez.**

Myślę, że każdy z nas mógłby rozwinąć ten tekst na swój sposób. Wszystkim szkoła kojarzy się na pewno z jej budynkiem, ale również z pierwszą wychowawczynią i innymi nauczycielami, szkolnymi przyjaciółmi. Pierwszymi sukcesami, porażkami. Niektórym z nas na pewno szybciej zabije serce na widok koleżanek i kolegów z czarno-białych fotografii sprzed wielu, wielu lat.

Chcielibyśmy przypomnieć historię krowoderskich podstawówek, łącznie już z tymi nieistniejącymi. Nie wszyscy wiedzą o tym, jak stare są to szkoły. Zmieniała się ich lokalizacja, budynki, status, patroni i nauczyciele.

W obrębie naszej dzielnicy mamy obecnie aż sześć szkół podstawowych (nie licząc szkół prywatnych). Postaramy się przybliżyć Państwu ich dzieje, nie oceniając żadnej z nich, podajemy tylko fakty historyczne. Nie wymieniamy też nazwisk uczniów i nauczycieli.

Przy pisaniu tego artykułu korzystaliśmy niekiedy z informacji zawartych na stronach internetowych szkół. W poprzednim numerze „Wiadomości Lokalnych” opisaliśmy najstarsze krowoderskie placówki, dzisiaj – dokończenie.

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi nr 5, al. Kijowska 8

Szkoła Podstawowa nr 5 – obecna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi nr 5 im. Polskich Olimpijczyków powstała w roku 1960, w ramach akcji „Tysiąc szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego”. Wybudowano ją przy obecnej al. Kijowskiej 8 i przyjęła imię Ludwika Waryńskiego. W tym roku naukę rozpoczęło 1047 uczniów w 26 oddziałach. Pierwsze lekcje odbyły się 7 grudnia 1960 roku. Szkoła szybko zwiększała liczbę uczniów. W roku szkolnym 1964/65 było ich już 1426 – kilkakrotnie więcej niż dzisiaj. Na początku lat 60. była to jedyna szkoła podstawowa w rejonie ul. Królewskiej (dawniej 18 Stycznia).

Od początku Szkoła Podstawowa nr 5 miała charakter sportowy. Powstały klasy pływackie, siatkarskie i gimnastyki sportowej. W 1972 roku zdobyła tytuł najbardziej usportowionej szkoły Krakowa.

W 1999 roku ze względu na reformę oświaty szkoła 8-letnia stała się 6-letnią szkołą podstawową, do której w 2001 roku dołączyło Gimnazjum Sportowe nr 76. Powstał w ten sposób Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 51. Uczniowie klas sportowych uprawiali różne dyscypliny, głównie gimnastykę sportową, pływanie,

Basen przy SP nr 5, fot. Mariusz Bembenek

siatkówkę, koszykówkę, lekkoatletykę i piłkę nożną. Największą grupę stanowili zawodnicy TS Wisła i WKS Wawel.

W 2009 roku szkoła przyjęła imię Polskich Olimpijczyków, a rok później obchodziła jubileusz 50-lecia.

W 2011 roku, dzięki zaangażowaniu dyrekcji szkoły, radnych miejskich i Dzielnicy V Krowodrza, rozpoczęto starania o budowę basenu. W 2018 roku miało miejsce podpisanie aktu erekcyjnego i wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę obiektu. I tak w roku 2020, na 60-lecie szkoła dostała piękny prezent – nastąpiło uroczyste otwarcie kompleksu sportowego wraz z basenem.

W 2019 roku zlikwidowano gimnazjum i ZSO nr 51 – w efekcie placówka została ponownie przekształcona w 8-klasową Szkołę Podstawową z Oddziałami Sportowymi nr 5.

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi nr 5, fot. Mariusz Bembenek

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 12, al. Kijowska 3

Uroczyste otwarcie 1008 Pomnika Tysiąclecia Państwa Polskiego – Szkoły Podstawowej nr 12 im. Wandy Wasilewskiej przy ul. Misjonarskiej 8 nastąpiło 20 listopada 1965 roku. Historia szkoły jest jednak dłuższa.

1 września 1957 roku powstała świecka Szkoła Ćwiczeń nr 12 przy Liceum Pedagogicznym nr 2 na ul. Oleandry 8. Liczyła 285 uczniów.

1 lutego 1958 roku szkoła została włączona pod względem administracyjnym do Studium Nauczycielskiego przy ul. Krupniczej 48 jako Szkoła Ćwiczeń dla studentów tego studium. Następną jej siedzibą jest już ul. Misjonarska.

W 1999 roku szkoła została przekształcona w szkołę integracyjną, a konkretnie w Zespół Szkół Integracyjnych nr 1, w skład którego wchodziły dwie szkoły: SP z Oddziałami Integracyjnymi nr 12 oraz Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 15. Obydwu placówkom patronował Janusz Korczak. Do szkoły uczęszczało wtedy około 600 uczniów, w tym stu skierowanych do kształcenia specjalnego w systemie klasy integracyjnej.

Na mocy ostatniej reformy oświaty od ZSO nr 1 odłączono gimnazjum i obecnie placówka funkcjonuje jako Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 12 im. Janusza Korczaka.

Niestety mimo usilnych starań nie udało mi się zdobyć większej ilości informacji na temat Szkoły Podstawowej nr 106 i dawnej Szkoły Podstawowej nr 112.

SP nr 112 mieściła się przy ul. Zakątek 2. Była szkołą ćwiczeń Uniwersytetu Jagiellońskiego.

1 marca 1995 roku na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa utworzono Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 15, w skład którego weszła SP nr 112 oraz nowo utworzone XXXI Liceum Ogólnokształcące. W późniejszych latach pod tym adresem funkcjonowało tylko liceum, które ostatecznie przeniesiono na ul. Kazimierza Odnowiciela. Obecnie w budynku przy ul. Zakątek 2 mieści się Zespół Szkół Specjalnych nr 4.

SP nr 106 przy ul. Litewskiej 34 przez wiele lat była szkołą podstawową. Reforma oświaty z roku 1999 zlikwidowała ją

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 12, fot. z archiwum SP nr 12

i w tym miejscu powstało Gimnazjum nr 17. Kolejna reforma powołała do życia Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 18, w skład którego wchodzi obecnie SP nr 106 im. Artura Grottgera i Samorządowe Przedszkole nr 47.

Każda z dawnych i obecnych szkół podstawowych może poszczycić się osiągnięciami, współpracą z krakowskimi uczelniami, władzami miasta, dzielnicy, klubami sportowymi i domami kultury. Uczniowie biorą udział w programach unijnych i wyjazdach zagranicznych. Są laureatami olimpiad, zdobywają certyfikaty. W niektórych szkołach działają jeszcze szczypty harcerskie.

Ze szkół tych wyszło wielu wspaniałych, słynnych absolwentów: polityków, dziennikarzy, aktorów, sportowców i naukowców. Ale ich chlubą są też oczywiście dawni i obecni mieszkańcy naszej dzielnicy – absolwenci krowoderskich podstawówek. Młodzi i starsi, którzy na pewno z nostalgią wspominają swoją pierwszą szkołę.

Na paru stronach nie można opisać całej historii powyższych szkół. Niestety

przedstawiliśmy tylko suche fakty – znane lub nie. Zachęcam Państwa do zagłębienia na strony internetowe szkół – do zakładki historia i galeria. Są tam bardzo dokładnie przedstawione historie szkół. Jest wiele fantastycznych zdjęć, na których możemy rozpoznać siebie, swoich bliskich, koleżanki, kolegów i nauczycieli.

Jako ciekawostkę dodam, że naliczyłam ponad dziesięciu nauczycieli, którzy byli absolwentami któreś z powyższych szkół, a obecnie pracują lub pracowali w jednej z nich. Miło mi dodać, że należę do tego szacownego grona.

W kolejnym numerze zamierzamy poruszyć temat zapomnianych kin naszej dzielnicy. Jeżeli ktoś z Państwa chciałby podzielić się wspomnieniami na ten temat, prosimy o przyniesienie tekstów i zdjęć do siedziby Rady Dzielnicy V Krowodrza – **pl. Inwalidów 6** lub przesłanie materiałów na adres mailowy: **rada@dzielnica5.krakow.pl**.

Iwona Piróg

krowodrzaneczka od urodzenia

we współpracy z **Tomaszem Friedigerem**
krowodrzaninem od urodzenia,
radnym Dzielnicy V Krowodrza

Piknik Krowoderski na boisku SP nr 12, październik 2021 roku, fot. Edward Tarczałowicz

O dalszy rozwój SKA

7 kwietnia br. w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zorganizowało IX Małopolską Konferencję Samorządową pt. „Szybka Kolej Aglomeracyjna dla trzech milionów mieszkańców Krakowa i Małopolski. Budowa łącznicy kolejowej na Żabińcu oraz dodatkowych czterech kilometrów torów z Krakowa Głównego do Batowic”.

– Mamy w Krakowie dwie obwodnice kolejowe, dla ich dopełnienia brakuje czterech kilometrów torów do Batowic. Do tego te dwie obwodnice na Żabińcu dzieli zaledwie 700 metrów. To byłby grzech śmiertelny, gdyby nie zostały połączone – powiedział podczas otwarcia konferencji Kazimierz Barczyk, przewodniczący Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.

Priorytetem dla pełnego wykorzystania aż 120 km torów kolejowych w Krakowie oraz utworzenia czterech kolejnych linii SKA jest pilna budowa łącznicy kolejowej na Żabińcu, na terenie Dzielnicy

V Krowodrza. Ten liczący około 700 metrów odcinek torów umożliwi połączenie dwóch istniejących obwodnic kolejowych wokół starej części Krakowa i Nowej Huty. To kluczowe połączenie pozwoli na sprawne kursowanie pociągów SKA wokół miasta oraz wyjazd linii SKA do subregionów Małopolski, odciąży układ drogowy, a także zwiększy dostępność kolei dla mieszkańców wielu dzielnic Krakowa.

Obecny na konferencji Grzegorz Stawowy, Przewodniczący Klubu Radnych KO w Radzie Miasta Krakowa i były Prezes Kolei Małopolskich stwierdził m.in.:

– Głosowanie w Radzie Miasta nad wpisaniem do planu miejscowego łącznicy na Żabińcu poprzedzone było całą masą konsultacji ze specjalistami z Politechniki Krakowskiej, Urzędu Marszałkowskiego i PKP PLK, z wynikami jednoznacznymi.

Plany rozbudowy SKA poparł również wiceprezydent Krakowa Stanisław Kracik: – To, że mieszkańcy Swoszowic czy Opatkowic mogą dotrzeć do centrum miasta w 12 minut, a mieszkańcy Wielicz-

ki podróżują do centrum Krakowa niewiele dłużej, jest namacalnym dowodem na to, jak transport kolejowy potrafi być skuteczny. Każdy pasażer pociągów SKA nie wjeżdża do miasta samochodem, nie powoduje więc zanieczyszczeń, zmniejsza korki i nie blokuje miejsc parkingowych.

Mateusz Wanat, dyrektor Regionu Południowego Centrum Realizacji Inwestycji PKP Polskie Linie Kolejowe, przekonywał, że rezerwa terenu pod łącznicę na Żabińcu jest niezbędna, a sama inwestycja jest obecnie na etapie analizy kosztów. PKP PLK nie wyklucza, że część torów w okolicy Żabińca zostanie puszczona pod ziemią tunelem, a na górze mogłyby wtedy powstać boiska sportowe lub tereny zielone dla mieszkańców.

Budowie łącznicy kolejowej na Żabińcu sprzeciwia się deweloper – Angel Poland. Firma wykupiła tam działkę, na której chce wybudować osiedle. Wobec uchwalenia przez Radę Miasta Krakowa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabezpieczającego teren pod budowę łącznicy, deweloper grozi Miastu Kraków dochodzeniem odszkodowania w sądzie.

BL

Rada Dzielnicy V Krowodrza oraz FabLab Małopolska
zapraszają na

PIKNIK KIESZONKOWY

23 maja 2025 r.
w godz. 16:30-18:30

PARK KIESZONKOWY

pomiędzy ulicami: Lea, Smoluchowskiego i Staffa

PROGRAM

- kreatywny warsztat zero waste
- drukowanie eko toreb roślinami
- gry na trawie

Stulecie urodzin i 25. rocznica śmierci Wojciecha Jerzego Hasa

1 kwietnia 2025 r. Wojciech Jerzy Has, wieloletni mieszkaniec dzisiejszej Dzielnicy V Krowodrza obchodziłby setne urodziny. To reżyser filmów, które do dziś znajdują sobie bardzo różnych odbiorców. Autor kina wyśmakowanego i poszukującego nowej metafizyki – jak szkatułkowy „Rękopis znaleziony w Saragossie” i „Sanatorium pod klepsydrą”; kina nieco lekturowego jak „Lalka” na podstawie powieści Prusa, która nie przynosi takich zaskoczeń, jakich można by od Hasa oczekiwać; czy choćby „Pętli” na podstawie opowiadania Marka Hłaski, którego łączyć można z polskim egzystencjalizmem.

Zaskakuje nieoczywistość klucza doboru choćby samych ekranizowanych autorów. 1958: „Pożegnania” – adaptacja powieści Stanisława Dygata; 1959: „Wspólny pokój” – adaptacja powieści Zbigniewa Uniłowskiego; 1962: „Jak być kochaną” – adaptacja opowiadania Kazimierza Brandysa; 1964: „Rękopis znaleziony w Saragossie” – adaptacja powieści Jana Potockiego; 1966: „Szyfry” – adaptacja opowiadania

Andrzeja Kijowskiego; 1968: „Lalka” – adaptacja powieści Bolesława Prusa; 1973: „Sanatorium pod klepsydrą” – adaptacja opowiadań Brunona Schulza; 1982: „Nieciekawa historia” – adaptacja noweli Antoniego Czechowa; 1984: „Pismak” – adaptacja powieści Władysława Terleckiego; 1985: „Osobisty pamiętnik grzesznika przez niego samego spisany” – adaptacja powieści Jamesa Hogga; 1988: „Niezwykła podróż Baltazara Kobera” – adaptacja powieści Frédérica Tristana.

Tablica pamiątkowa przy ul. Królewskiej 82, fot. Mariusz Bembenek

Różne epoki, różne style i tematy. Nakręcił ponadto dwa filmy na podstawie scenariuszy oryginalnych (nie będących adaptacjami). W roku 1960 „Rozstanie” – melodramat na podstawie scenariusza Jadwigi Żylińskiej oraz film psychologiczny „Złoto” (1961) na podstawie scenariusza Bohdana Czeszki.

Tyle na poziomie samych tekstów, bo dla samych filmoznawców Wojciech Jerzy Has pozostaje do dziś wdzięcznym tematem analiz i dostarcza kolejnych, autentycznych odkryć.

Oso biście zwróciłbym uwagę na koncepcję bohatera filmów Hasa, co wymagałoby jednak systematycznego omówienia z filmu na film. Takim nieoczywistym mianownikiem łączącym te dzieła jest

aura. Tak ogólna, kinowa, jak ta charakterystyczna właśnie dla Hasa – tym, że opowiadając bawi się z samą strukturą opowiadania i umowną kolejnością zdarzeń. Ta zaś tworzy sensory, które przy innej kolejności scen i przy innej wiedzy odbiorcy filmu mogłyby być zupełnie inne. Manipulacja, tyle że artystyczna, tworzy z tych samych puzzli coraz to inne napięcia czy inne wręcz fabuły. Takie współprzenikanie się i trochę patafizyczny „wpływ skutku na przyczynę” widać zwłaszcza w „Rękopisie...” i jeszcze mocniej – przy jego porównaniu z powieścią Jana Potockiego. Tyle że podobna umowność i górowanie transcendencji nad związkami przyczynowo-skutkowymi zdarza się też w innych dziełach, dyskretniej, a zarazem smaczniej – w miarę powzięcia tego odkrycia.

Wojciech Jerzy Has zmarł 3 października 2000 r. – prawie 25 lat temu. Do końca życia miał swoje mieszkanie przy ulicy Nowowiejskiej w Krakowie, na rogu z ul. Królewską. Na ścianie budynku wmurowano pamiątkową tablicę. 26 marca br. Senat RP ogłosił rok 2025 rokiem Hasa.

Has jako pierwszy wziął się za filmowanie kultowej „Lalki” Bolesława Prusa – według adaptowanego scenariusza własnego autorstwa. Dziesięć lat później powstał serial w reżyserii Ryszarda Bera do scenariusza Aleksandra Ścibora-Rylskiego (1978). W sierpniu br. ruszają zdjęcia do nowej adaptacji. Będzie to okazja do przypomnienia adaptacji Wojciecha Jerzego Hasa oraz kolejna okazja do przypominania jego osoby.

W kolejnym numerze „Wiadomości Lokalnych” napiszemy o Wojciechu Jerzym Hasie w kontekście „Krakowskiego Szlaku Filmowego – Krowodrza” i działań realizowanych ze środków Rady Dzielnicy V Krowodrza i siłami naszych Radnych.

Łukasz Mańczyk

lukasz.manczyk@gmail.com

Budynek na rogu ul. Królewskiej i ul. Nowowiejskiej, w którym mieszkał Wojciech Jerzy Has, fot. Mariusz Bembenek

Zapraszamy na aukcję!

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi nr 5 im. Polskich Olimpijczyków przy al. Kijowskiej 8 w Krakowie serdecznie zaprasza wszystkich mieszkańców Krowodrzy i Krakowa do udziału w IV Aukcji Charytatywnej „Dzieci tworzą dla dzieci” na rzecz Małopolskiego Hospicjum dla Dzieci w Krakowie.

Aukcja odbędzie się w sobotę 7 czerwca 2025 r. o godz. 10.45 w Sali Miedzianej Pałacu Krzysztofora (Muzeum Krakowa, Rynek Główny 35). Podczas aukcji licytowane będą prace plastyczne i fotograficzne dzieci – uczestników Międzyszkolnego Konkursu „Mój Kraków” oraz upominki – niespodzianki przekazane na ten szczytny cel przez sympatyków naszego przedsięwzięcia.

Mali pacjenci czekają na Państwa wsparcie! Serdecznie zapraszamy!

W imieniu organizatorów

Jolanta Błasiak

koordynatorka aukcji, nauczycielka SP nr 5

Współorganizator aukcji:

Muzeum Krakowa

Patronat Honorowy:

Rada Dzielnicy V Krowdrza

Rys. Jadwiga Śpiewła

Rys. Maria Kłapyta

Rys. Natalia Kamieniarz

Fot. ze zbiorów Szkoły Podstawowej nr 5

Fot. ze zbiorów Szkoły Podstawowej nr 5

Przedszkolaki z sercem

Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi.

Jan Paweł II (Karol Wojtyła)

O skuteczności akcji charytatywnych nie trzeba nikogo przekonywać. Wspólne działanie kilku osób może naprawdę materialnie pomóc potrzebującym – nawet wtedy, gdy ze swojej strony prześlemy zupełnie niewiele. W akcjach charytatywnych prowadzonych w przedszkolach chodzi jednak o coś więcej, niż tylko o pomoc materialną. Rodzice i nauczyciele starają się przekazać dzieciom informacje o tym, co jest dobre, a co złe, uwalniając na krzywdę drugiego człowieka i ucząc empatii. Akcje charytatywne w przedszkolach pomagają również integrować grupę – nie tylko dzieci, ale i rodziców przedszkolaków! Taka gotowość niesienia innym pomocy to bardzo cenna wartość człowieka. Pielęgnowujemy to w naszych dzieciach. Doskonale wiedzą o tym wszyscy ci, którzy nie przechodzą obojętnie wobec różnych akcji charytatywnych organizowanych przez Samorządowe Przedszkole nr 119 w Krakowie.

Nasze przedszkolaki już od kilku lat zbierały plastikowe zakrętki, włączając się tym samym w program charytatywno-ekologiczny. Zebrany towar sprzedawany był firmie recyklingowej, która zakupione zakrętki przerabiała na surowiec wtórny (plastikowy granulaty). Producent mógł przetworzyć wówczas zebrane odpady na nowe zakrętki, opakowania, rury PCV czy obudowy komputerów. Uzyskane w ten sposób pieniądze przekazane były z kolei na leczenie, rehabilitację lub sprzęt specjalistyczny dla potrzebującej osoby.

Przedszkolaki tradycyjnie biorą też udział w ogólnopolskiej akcji „Góra Grosza” organizowanej przez Towarzystwo Nasz Dom. Podstawowym celem tej akcji jest uświadomienie dzieciom, że nawet najmniejsze monety zebrane w tak dużej liczbie mogą stworzyć ogromny fundusz. Dzięki niemu udzielona zostanie istotna pomoc bardzo wielu dzieciom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Teraz „drobne, często niedoceniane monety” służą najbardziej potrzebującym!

Nawet najstarsze przedszkolaki nie pamiętają, która to już edycja „Pomocy dla zwierząt” w naszym przedszkolu. Każdego roku organizujemy zbiórkę karmy i innych materiałów dla zwierząt domowych, które są przekazywane schronisku krakowskiemu. W ten sposób chcemy pomóc futrzanym przyjaciółom.

Wierzmy w to, że wspólnie możemy zdziałać więcej! Warto brać udział w akcjach charytatywnych – dla innych i dla siebie.

Tekst i zdjęcie: **Magdalena Wierdak**
Nauczyciel Samorządowego Przedszkola nr 119

Nie tylko herbatka dla Babci i Dziadka

Cudownie ciepłe Święto Babci i Dziadka w Samorządowym Przedszkolu nr 43 na długo pozostanie w naszej pamięci. Każda grupa podeszła do tematu inaczej, na miarę swoich możliwości i umiejętności. Czas przygotowań szybko minął i nastał TEN TYDZIEŃ.

Mamy w przedszkolu sześć grup, trzeba więc było wszystko logistycznie rozpracować, żeby każda grupa miała komfort udanego występu. Babcie i Dziadkowie wchodziłi do sal równie onieśmieleni, jak i występujący artyści. Dla najmłodszych grup był to debiut, jednak starsze dzieci, jak na weteranów przystało, dały popis – często szalony i niesamowity – swoich aktorskich umiejętności. Każda z uroczystości była inna, jedyna, niepowtarzalna i poruszająca. Wzruszenie i często łzy szczęścia na twarzach zaproszonych gości były najlepszą nagrodą – zarówno dla przedszkolaków, jak i ich pań. Trzeba dodać, że dzieci oprócz występów przygotowały dla swoich Babć i Dziadków prezenty, w których wykonanie włożyły całe swoje serduszka. Wychodzący z przedszkola goście dziękowali

za piękne występy. My też dziękujemy, Kochani Dziadkowie, za przyjęcie i docenienie włożonej pracy!

Jednak to nie koniec atrakcji. Podobnie jak w zeszłym roku, zaplanowaliśmy wspólne kolędowanie z udziałem artystów Opery Krakowskiej i zaprzyjaźnionych od lat seniorów z Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Korczaka. Nasi Seniorzy otrzymali także od dzieci i ich rodziców prezenty z naszej przedszkolnej akcji: „Herbatka dla Babci i Dziadka”.

Anna Szarot

Moc działań projektowych – projekty edukacyjne w Szkole Podstawowej nr 106

Zalet realizacji projektów edukacyjnych w szkole jest bardzo wiele. Wymieniając kilka z nich należy wspomnieć o rozwijaniu kompetencji miękkich takich jak współpraca, umiejętność poszukiwania rozwiązań, zarządzania czasem i występu publicznego. Projekty pozwalają też poszerzyć edukacyjną przestrzeń dzięki współpracy z różnymi podmiotami, instytucjami i środowiskami, uczyć aktywnego sposobu zdobywania wiedzy i wpływu na otaczający nas świat.

Projekty realizowane w Szkole Podstawowej nr 106 przy ul. Litewskiej 34, szczególnie związane z najbliższym środowiskiem Krowodrzy, to m.in. *Archi-przygody* oraz *Działajmy Razem*. *Archi-przygody* są projektem Narodowego Centrum Kultury, zakładającym m.in. odbycie warsztatów z architektem, eksplorację najbliższej przestrzeni architektonicznej oraz podnoszenie świadomości na temat wagi założeń urbanistycznych dla codziennego dobrostanu mieszkańca miasta.

Jedną z form pracy w ramach projektu był spacer architektoniczny w okolicach szkoły. Uczniowie mogli zapoznać się z urbanistyką niektórych osiedli powstałych w dzielnicy, w której mieści się szkoła, zlokalizowaną między założeniami mieszkalnymi z różnych okresów: lat '80, '90 i współczesnych. Uczestnicy niecodziennej lekcji ćwiczyli swoją uważność, opisywali miejsca, nanosili na mapę wybrane elementy (odległości między budynkami, wysokości, użyte materiały, kolorystykę, małą architekturę, poziom hałasu itd.). Po tygodniu dzieci nanosiły zaznaczane podczas spaceru elementy na dużą, wspólną mapę. W trakcie warsztatów uczniowie wzbogacili swoją wiedzę na temat architektury oraz przestrzeni, która ich otacza. Poznali różne pojęcia i terminologię, np.: plan, architektura zrównoważona, makieta, założenie mieszkalne, skala, kolorystyka, materiały budowlane, konstrukcja, rysunek architektoniczny, rola światła i cienia

w obiektach architektonicznych itp. Z pewnością dzięki udziałowi w zajęciach młodzi ludzie dostrzegli też, że można i warto mieć wpływ na kształtowanie otoczenia.

Projekt *Działajmy Razem*, którego efekty mieliśmy okazję przedstawić w Urzędzie Miasta Krakowa, opierał się na współpracy międzypokoleniowej. Jego ostatnia edycja nosiła tytuł: „Tworzymy razem” i zakładała międzypokoleniowe działania manualne, które dotyczyły różnych form rękodzieła: wykonywania ozdób i wytworów z żywicy, makramy, szydełkowania i wyszywania.

Zorganizowaliśmy cykl warsztatów, których celem było zapoznanie uczniów i seniorów z technikami rękodzielniczymi – tradycyjnymi i stosunkowo nowymi. W ramach realizacji zajęć artystycznych i rękodzielniczych oraz technicznych wykorzystano też materiały recyklingowe.

Różnorodne propozycje warsztatowe pozwoliły na zaangażowanie wielu wolontariuszy i seniorów o wielorakich zainteresowaniach. W trakcie realizacji projektu wielokrotnie była okazja do prezentowania w formie wystawy czy kiermaszów powstałych dzieł. W szatni Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 18 powstał też mural, który z zaangażowaniem malowali seniorzy wspólnie z uczniami. Da się zauważyć, że w ostatnich latach następuje powrót do technik rzemieślniczo-manualnych, w realizacji których młodzież może liczyć na wsparcie doświadczonych seniorów.

Rozpoczynamy właśnie kolejną edycję projektu – tym razem skupioną wokół działań ogrodniczych i promocji postaw proekologicznych: „Zielono na Litewskiej”. Świeżo opublikowany pierwszy numer szkolnej gazety „Grottgeriada” to również wynik działań o charakterze projektowym. Moc projektów jest z nami w SP 106!

Joanna Konieczna-Sierak, Angelika Opyd-Homoniczka
fot. SP nr 106

Nowe zasady segregacji tekstyliów

Od 1 stycznia 2025 r. weszły w życie nowe zasady segregacji odpadów tekstylnych. Ubrania, obuwie i inne tego typu rzeczy, nie mogą już trafiać do tzw. zmieszanych. Selektywna zbiórka odpadów tekstyliów i odzieży obejmuje między innymi zużytą odzież, obuwie, pościel, zasłony, ręczniki, obrusy, koce, firany, bieliznę, skarpetki, rękawiczki, czapki, szaliki, portfele, torebki, paski, galanterię skórzaną, plecaki, pluszowe zabawki oraz dywany. Krakowianie od kilku lat, dzięki usłudze MPO, mają sposób na pozbywanie się niechcianych ubrań. W ramach programu „100% korzyści” przekazują je potrzebującym.

Akcję „100% korzyści” od 2015 r. z powodzeniem prowadzi krakowskie MPO we współpracy z małopolskim oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża. Wystarczy zebrać niepotrzebne ubrania, zadzwonić pod numer 801 084 084 i umówić się na ich bezpłatny odbiór. – Nasza potrzeba wzięła się z tego, że chcieliśmy uporządkować kwestie bałaganu, który regularnie powstawał przy pojemnikach na odzież zbieraną przez różne fundacje i stowarzyszenia charytatywne. Pojemniki były przepełnione i ludzie zostawiali wokół nich worki z odpadami zmieszanymi. Tak powstał program „100% korzyści” – podkreślają pracownicy MPO.

MPO odbiera tekstylia od mieszkańców – bezpośrednio z domów, po wcześniejszym umówieniu terminu przez telefon, PCK segreguje je i wybiera te, które mogą być przydatne dla ich podopiecznych. To, co zostaje, MPO przetwarza.

Co zrobić z uszkodzonymi tekstyliami?

Jeśli ubrania nie nadają się do użytku, należy zawieźć je do Lamusowni przy ul. Nowohuckiej 1D. Punkt jest czynny od po-

niedzialku do piątku w godz. 10.00–18.00, a w soboty w godz. 7.30–18.00. Można je również przekazać do Centrum Ekologicznego „Barycz” przy ul. Krzemienieckiej 40, od poniedziałku do piątku w godz. 6.30–18.00, w sobotę 6.30–14.00.

Można je także oddawać w ramach programu odbioru odpadów wielkogabarytowych. Powinny być zapakowane w worki i szczelnie zawiązane. Odbiór zniszczonych tekstyliów odbywa się według takich samych zasad, jak odbiór odpadów wielkogabarytowych – szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: mpo.krakow.pl/odbior-odpadow-wielkogabarytowych

Ponadto istotną rolę w przeciwdziałaniu powstawaniu odpadów tekstyliów ma odpowiedzialne podejście do konsumpcji. Należy zwracać uwagę na jakość i trwałość produktów oraz zdecydować się na ubrania wykonane z recyklingowanych materiałów. Warto promować minimalizm i świadomą konsumpcję, zachęcając do kupowania tylko tych rzeczy, które są nam naprawdę potrzebne.

fot. mpo.krakow.pl

Rada i Zarząd Dzielnicy V Krowodrza

pl. Inwalidów 6, 30-033 Kraków
Tel. 12 636-95-95
Fax. 12 636-95-95
e-mail: rada@dzielnica5.krakow.pl

Godziny przyjmowania mieszkańców: 10:00–14:00

Przewodniczący Rady Dzielnicy V Krowodrza
Maciej Żmuda

Dyżury w siedzibie Rady
Przewodniczący i Zarząd pełnią dyżury po wcześniejszym umówieniu – kontakt przez biuro rady.

www.dzielnica5.krakow.pl

Rada Dzielnicy V Krowodrza

WIADOMOŚCI LOKALNE

Redaktor naczelny: Maciej Żmuda
Koordinacja redakcyjna: Piotr Korbziel
Adres redakcji:
pl. Inwalidów 6, 30-033 Kraków
tel. 12 636 95 95, e-mail: rada@dzielnica5.krakow.pl
www.dzielnica5.krakow.pl

Skład i druk: Adam Dąbrowski „Silverprint”

Nakład: 6500 egz.

EUREKA!

7 czerwca 2025 r.

Rada Dzielnicy V Krowodrza
MDK „Dom Harcerza”
zapraszają

Warsztaty i eksperymenty
dla dzieci i dorosłych

Loteria z nagrodami

Koncert
ALICJA JANOSZ DZIECIOM

START

ul. Reymonta 18
godz. 11:30

Wstęp darmowy!

MŁODZIEŻOWY DOM KULTURY „DOM HARCERZA” · JEDNOSTKA OŚWIATOWA MIASTA KRAKOWA

ORGANIZATORZY

PATRONI HONOROWI

PATRONI MEDIALNI

PARTNERZY MEDIALNI

PARTNERZY/SPONSORZY

